

BÖLÜM 8

I-Mardin'in Kadim İzleri Şehirde Yaşamış Önemli Şahsiyetler (Cumhuriyet Dönemi)

Mardin, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, farklı kültürlerin ve inançların harmanlandığı eşsiz bir şehirdir. Bu kadim topraklar, sadece mimarisi ve doğal güzellikleriyle değil, aynı zamanda bağrında yetiştirdiği ve ağırladığı **önemli şahsiyetlerle** de derin bir iz bırakmıştır. Bu isimler, Mardin'in kültürel, bilimsel, sanatsal ve dini hayatına önemli katkılar sunmuş, şehrin kimliğini şekillendirmiş ve adını tarihe altın harflerle yazdırmışlardır.

1- Nejat Eldem: Mardin'in Adalet Anıtı

“Mardin: Hoşgörünün Kalbi, Renklerin ve Lezzetlerin Şehri” kitabınız için eski Adalet Bakanı Nejat Eldem'in yaşamına ve kariyerine dair düzenlenmiş metin aşağıdadır:

Mardin'in yetiştirdiği değerli isimlerden biri olan **Mehmet Nejat Eldem**, 1928 yılında bu topraklarda dünyaya geldi. Onun hayat hikâyesi, adalet ve hoşgörü kavramlarının kişisel bir yolculukla nasıl harmanlandığının önemli bir örneğidir.

Eğitim ve İlk Adımlar

Eldem, 1950’de **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden** mezun olduktan sonra kamuda çeşitli görevler üstlendi. **Kaymakamlık** ve **Mülkiye Müşavir Müfettişliği** gibi idari pozisyonlarda bulunmasının yanı sıra, **Çankırı, Burdur** ve **Yozgat Valiliği** görevlerini de başarıyla yürüttü. Kamu hizmetindeki tecrübesini özel sektöre de taşıyarak otomotiv sanayiinde genel koordinatörlük gibi yöneticilik görevlerinde bulundu.

Siyasi Arenada Yükselişi

Nejat Eldem, 20 Mayıs 1983’te kurulan **Anavatan Partisi’nin (ANAP) kurucu üyeleri** arasında yer alarak siyasete adım attı. Bu dönemde aktif bir rol oynayan Eldem, iki dönem boyunca parlamentoda milletvekili olarak görev yaptı:

- **XVII. Dönem Mardin Milletvekili (1983-1987)**
- **XVIII. Dönem İstanbul Milletvekili (1987-1991)**

Adalet Bakanlığı Dönemi

Nejat Eldem’in kariyerindeki en önemli dönemeç, Turgut Özal liderliğindeki **45. Hükümet’te (I. Özal Hükümeti) Adalet Bakanlığı** görevini üstlenmesi oldu. 13 Aralık 1983 ile 17 Ekim 1986 tarihleri arasında bu kritik görevi yürüten Eldem, adalet sistemine olan katkıları ve hukukun üstünlüğüne verdiği önemle tanındı. Onun bakanlık dönemi, adaletin tecellisi için gösterdiği kararlı duruşla hatırlanır.

Mirası ve Kişisel Yaşamı

Evli ve iki çocuk babası olan Nejat Eldem, Fransızca ve Arapça dillerine hakimdi. 18 Kasım 2016’da 88 yaşında Ankara’da vefat etti ve Cebeci Asri Mezarlığı’nda toprağa verildi.

Nejat Eldem, dürüstlüğü, çalışkanlığı ve adalete olan bağlılığıyla hatırlanan önemli bir devlet adamıydı. Özellikle Mardin gibi farklı kültürlerin bir arada yaşadığı bir şehirden gelmesi, onun hoşgörü ve adalet anlayışına derin bir boyut katmış, yaşamı boyunca bu değerleri temsil etmesine katkı sağlamıştır.

Eldem, Mardin’in sadece coğrafi güzellikleriyle değil, aynı zamanda yetiştirdiği değerli şahsiyetlerle de ne denli zengin bir mirasın sahibi olduğunu kanıtlayan bir isimdir.

2-Müfit Utku: Yargının Zirvesindeki Mardinli

Mardin, yetiştirdiği kadim değerlerle yalnızca kültürel bir miras sunmakla kalmaz, aynı zamanda adaletin tecellisinde önemli rol oynamış isimleri de bağrından çıkarmıştır. Bu isimlerden biri de, Türk yargısının en yüksek makamlarından biri olan **Yargıtay Birinci Başkanlığı** görevini üstlenmiş olan **Müfit Utku**’dur.

Hayatı ve Hukuk Eğitimi

Müfit Utku, 3 Ağustos 1932’de Mardin’de doğdu. Diyarbakır’daki lise eğitiminin ardından, 1957 yılında **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden** mezun oldu. Hukuk alanındaki sağlam temelini bu dönemde atan Utku, mezuniyetinin ardından hiç vakit kaybetmeden yargı mesleğine adım attı.

Kariyer Basamakları ve Yüksek Yargıdaki Yeri

Utku’nun mesleki yolculuğu, 1958 yılında **Mardin Hakim adayı** olarak başladı. Ardından ülkenin çeşitli il ve ilçelerinde **hakimlik ve savcılık** görevlerinde bulunarak Türk adalet sisteminin farklı katmanlarında değerli tecrübeler edindi. 1977 yılında **Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı** görevini yürütürken **Yargıtay Üyeliğine** seçilmesi, onun kariyerinde önemli bir dönüm noktası oldu.

1986’da **Yargıtay 7. Ceza Dairesi Başkanlığına** getirilen Utku, yedi yıl boyunca bu önemli görevde kalarak özellikle ceza hukuku alanında çığır açan kararlara imza attı.

Yargıtay Birinci Başkanlığı Dönemi ve Mirası

Müfit Utku’nun kariyerinin zirvesi, 5 Temmuz 1993 tarihinde **Yargıtay Büyük Genel Kurulu** tarafından **Yargıtay Birinci Başkanı** seçilmesiyle yaşandı. Bu onurlu görevi, 7 Temmuz 1997’de emekli olana dek başarıyla sürdürdü. Yargıtay Birinci Başkanı olduğu dönemde, Türk yargısının işleyişini hızlandırmak ve modernleştirmek adına önemli çalışmalar yaptı. Onun başkanlık dönemi, yargının bağımsızlığı ve etkinliği için atılan adımlarla hatırlanır.

Müfit Utku, 13 Ağustos 2013’te, 81 yaşında Ankara’da hayata gözlerini yumdu. Kansere yenik düşmesi, hukuk camiasında derin bir üzüntüye yol açtı. Kendisi, Türk yargısına yaptığı değerli katkılar ve adalete olan sarsılmaz inancıyla her zaman hatırlanacaktır.

3-Fehim Adak

Mardin’e ve ülkeye büyük hizmetler vermiş unutulmaz isimlerden biri de **Fehim Adak**’tır. Fehim Adak, sadece bir siyasetçi değil, aynı zamanda Mardin’in özünü, hoşgörüsünü ve derinliğini temsil eden bir kanaat önderi olarak anılmaktadır.

Mardin’in yetiştirdiği değerli evlatlarından olan Fehim Adak, Türk siyasi tarihinde **Milletvekili** ve **Bakan** olarak üstlendiği görevlerle derin izler bırakmıştır. TBMM’de Mardin’i temsil ederken, sadece kendi şehrinin değil, tüm ülkenin

sorunlarına çözüm arayışında bulunmuş, yaptığı hizmetlerle adından sıkça söz ettirmiştir. Özellikle bakanlık görevlerinde, ülkenin kalkınması ve refahı için önemli projelere imza atmış, vizyoner duruşuyla takdir toplamıştır.

4-Muammer Güler: Mardin’den İçişleri Bakanlığı’na Uzanan Bir Bürokrat ve Siyasetçi

Muammer Güler, 21 Mart 1949 tarihinde Mardin’de doğmuş, Türk bürokrasi ve siyasetinde önemli görevler üstlenmiş değerli bir isimdir. Hem valilik hem de bakanlık koltuklarında oturan Güler, memleketi Mardin’i her zaman gönlünde taşımış bir devlet adamıdır.

Eğitim ve Bürokratik Kariyerinin Başlangıcı

İlk ve orta öğrenimini Mardin’de tamamlayan Muammer Güler, ardından İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun olmuştur. Mezuniyetinin ardından çeşitli illerde **kaymakamlık ve vali yardımcılığı** görevlerinde bulunarak bürokratik kariyerine adım atmıştır.

Valilik ve Önemli İdari Görevler

Bürokrasinin çeşitli kademelerinde edindiği tecrübelerin ardından, sırasıyla **Niğde, Kayseri ve İstanbul Valiliği** gibi kritik görevlerde bulunmuştur. Özellikle 2003-2010 yılları arasında yürüttüğü **İstanbul Valiliği** görevi, kendisinin

yönetim becerilerini ve kamu hizmetine olan adanmışlığını en üst düzeyde sergilediği dönemlerden biri olmuştur. İstanbul gibi büyük ve karmaşık bir anakente valilik yapmak, onun liderlik vasıflarını ve kriz yönetimi yeteneğini gözler önüne sermiştir.

Siyasi Hayat ve İçişleri Bakanlığı

Valilik görevinden sonra siyasete atılan Muammer Güler, 2011 Genel Seçimleri'nde **AK Parti Mardin Milletvekili** olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) girmiştir. Milletvekilliği döneminde, 24 Ocak 2013 ile 25 Aralık 2013 tarihleri arasında **Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı** gibi kritik bir pozisyonda görev yapmıştır. Bu dönemde ülkenin iç güvenliği ve kamu düzeni konularında önemli kararlar almış ve politikalar uygulamıştır. İçişleri Bakanı olduktan sonra ilk ziyaretini memleketi Mardin'e yapması, doğduğu topraklara olan bağlılığının ve vefa duygusunun bir göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Muammer Güler, hem bürokratik altyapısı hem de siyasi deneyimiyle Türkiye'nin yönetim süreçlerinde etkin rol oynamış, Mardin'in yetiştirdiği önemli devlet adamlarından biri olarak tarihteki yerini almıştır.

5-Şerafettin Elçi: Mardin'den Yükselen Vizyoner Bir Siyasetçi

Şerafettin Elçi, Türk siyasetine, Mardin'e ve ülkeye büyük hizmetler vermiş, unutulmaz isimlerden biridir. O sadece bir siyasetçi değil, aynı zamanda **Mardin'in özünü, hoşgörüsünü ve farklılıkları bir arada yaşatma ruhunu temsil eden, önemli bir kanaat önderi** olarak anılmaktadır.

Mardin'in yetiştirdiği değerli evlatlarından olan Şerafettin Elçi, Türk siyasi tarihinde **milletvekili ve bakan olarak üstlendiği görevlerle derin izler bırakmıştır**. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Mardin'i temsil ederken, bölgesinin ve ülkesinin sorunlarına duyarlı bir yaklaşımla çözüm arayışında bulunmuş, yaptığı hizmetlerle halkın takdirini kazanmıştır. Özellikle **İmar ve İskân Bakanlığı** gibi görevlerinde, ülkenin gelişimine katkıda bulunacak önemli projelere imza atmış, vizyoner duruşuyla dikkat çekmiştir.

Şerafettin Elçi, siyasi kariyeri boyunca Mardin’le olan bağıını hiçbir zaman koparmamış, şehrinin kültürel zenginliğinin korunmasına ve kalkınmasına büyük önem vermiştir. Mardin’in **çok inançlı ve çok dilli yapısının birleştirici gücüne inanmış**, bu farklılıkların birer ayrılık değil, birer zenginlik olduğu anlayışını savunmuştur. Onun Mardin’e olan bu derin sevgisi ve hizmet aşkı, hemşehrileri tarafından daima takdirle karşılanmıştır. Elçi’nin bu kucaklayıcı yaklaşımı, günümüzde de Mardin’in kültürel mirasının korunmasında ve farklı inançların barış içinde bir arada yaşamasında önemli bir ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

6-Kemal Nehruzoğlu: Mardin’e Adanmış Bir Bürokrat

Mardin’e olan aidiyetini her zaman koruyan bir kanaat önderi olan **Kemal Nehruzoğlu**, şehrin tanıtımına ve gelişimine büyük katkılar sağlamış önemli bir isimdir.

Nehruzoğlu, bürokrasideki yükselişi ve özellikle **vali olarak üstlendiği görevler** ile **Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği** gibi kritik pozisyonlardaki başarılarıyla tanınır. Bu yüksek mevkilerde bulunurken dahi Mardin’le olan bağını hiç koparmamış, şehrinin sorunlarına duyarlı kalmış ve kalkınması için elinden gelen her türlü desteği vermiştir. Onun, devletin en üst kademelerinde görev yapmış bir Mardinli olarak elde ettiği başarılar, hemşehrileri için gurur kaynağı olmuş ve genç nesillere ilham vermiştir. Bu durum, onun sadece bir bürokrat değil, aynı zamanda memleketine bağlılığını her koşulda sürdüren bir lider olduğunu göstermektedir.

Nehruzoğlu, Mardin’in **kültürel çeşitliliğini, kadim tarihini ve hoşgörü geleneğini** Türkiye’nin ve dünyanın dikkatine sunma çabalarına daima destek vermiştir. Görev yaptığı her platformda Mardin’in tanıtımına katkı sağlamış, şehrin potansiyeline dikkat çekmiştir. Özellikle valilik yaptığı dönemlerde, Mardin’in turizm ve kültürel miras alanındaki projelerine öncülük ederek şehrin ulusal ve uluslararası alanda tanınmasına önemli katkılar sağlamıştır.

7- Doğan Bekin: Mardin Kimliğiyle Öne Çıkan Bir İstanbul Milletvekili

İstanbul Milletvekili olmasına rağmen her platformda **Mardinli kimliğiyle büyük hizmetlere imza atan değerli kanaat önderlerinden biri de Doğan Bekin’dir.**

Doğan Bekin, siyasetçi kimliğinin yanı sıra, **entelektüel derinliği, toplumsal duyarlılığı ve Mardin’e olan sarsılmaz bağlılığıyla öne çıkmaktadır.** İstanbul gibi büyük bir anakente milletvekili olarak görev yaparken dahi, doğduğu toprakların kültürel zenginliğini, sorunlarını ve potansiyelini hiçbir zaman göz ardı etmemiştir. Her fırsatta Mardin’in tanıtımına katkı sağlamış, şehrin kalkınması ve kültürel değerlerinin korunması için çaba göstermiştir. Mardin’in farklı inanç gruplarını ve etnik yapılarını bir arada tutan hoşgörü mayasını, kendi kişiliğinde de yansıtmış, bu değerlerin savunucusu olmuştur. Bekin, sadece siyasi arenada değil, aynı zamanda **kültürel ve sosyal projelerde de aktif rol almıştır.** Mardin’in tarihi ve kültürel mirasının gelecek nesillere aktarılması, şehrin sanat ve edebiyat alanındaki potansiyelinin açığa çıkarılması konularında önemli katkılar sunmuştur. Örneğin, Mardin’in kültürel zenginliğini tanıtan konferans ve paneller düzenlemiş, Mardinli sanatçı ve yazarların eserlerinin daha geniş kitlelere ulaşmasına destek vermiştir.

İstanbul Milletvekili olmasına rağmen her platformda **Mardinli kimliğiyle** büyük hizmetlere imza atan değerli kanaat önderlerinden biri de **Doğan Bekin**’dir.

8-Av. Mehmet Cavit Kavak: Mardin’den Küresel Siyasete Uzanan Bir Yolculuk

Mardin’in Savur ilçesinde 1949 yılında doğan **Av. Mehmet Cavit Kavak**, çok yönlü kariyeriyle hem hukuk, iş ve finans dünyasında hem de Türk siyasetinde önemli bir yer edinmiş bir şahsiyettir.

Eğitim Hayatı

Kavak, akademik yolculuğuna İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olarak başlamıştır. Uluslararası alandaki eğitimini Kingsway Princeton ve Ealing Technical College'da sürdürmüş, ardından Amerika Birleşik Devletleri'nde Minnesota Üniversitesi'nde **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika alanında yüksek lisans (master)** yaparak bilgi birikimini pekiştirmiştir. İyi derecede İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Mesleki ve Siyasi Kariyeri

Mehmet Cavit Kavak'ın profesyonel hayatı oldukça çeşitlidir; avukat, iş adamı, bankacı ve holding yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmıştır. Novotel Grubu ABD Bölümü Yöneticiliği, Uluslararası Bankası Resmi İşler Koordinatörlüğü, İktisat Bankası Yönetim Kurulu Üyeliği ve Ergür Holding Yönetim Kurulu Üyeliği gibi önemli pozisyonlarda bulunmuştur.

Siyasi kariyerine 1983 yılında kurulan **Anavatan Partisi'nin (ANAP) kurucu üyelerinden** biri olarak başlayan Kavak, **18., 19., 20. ve 21. Dönem İstanbul Milletvekili** olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) görev yapmıştır. Bu süreçte **55. Hükümet'te Devlet Bakanı** olarak kabinede yer alarak önemli görevler üstlenmiştir.

Uluslararası alanda da aktif olan Kavak, Avrupa Demokratlar Birliği Daimi Komitesi Üyeliği, NATO Kuzey Atlantik Asamblesi Türk Grubu Başkanlığı ve IPU Parlamentolararası Birlik Türk Grubu Başkanlığı gibi görevlerde bulunmuştur. Aynı zamanda **Türk Demokrasi Vakfı'nın kurucularından ve yönetim kurulu üyelerindendir.**

Kavak, siyasi hayatına ailesinden gelen bir mirasla atıldığını, babasının Cumhuriyet Halk Partisi'nden (CHP) belediye başkanı, dedesi ve amcasının ise il başkanı olduğunu belirtmiştir. Siyasete atılmasında rahmetli Turgut Özal'ın teklifi etkili olmuş, öğrencilik yıllarında da aktif bir siyasi geçmişe sahip olup, öğrenci birliği başkanlığı ve öğrenci temsilciliği yapmıştır.

Kişisel Hayatı

Mehmet Cavit Kavak, Prof. Dr. Zehra Neşe Kavak ile evlidir ve iki çocuk babasıdır.

9-Süleyman Bölünmez: İş Dünyası, Siyaset ve Mardin'e Adanmış Bir Hayat

Süleyman Bölünmez, 1956 yılında Mardin'de doğmuş, iş dünyasındaki başarıları ve siyasi kimliğiyle tanınan önemli bir şahsiyettir. Mardin'in sosyal ve eğitim hayatına yaptığı kayda değer katkılarla öne çıkmaktadır.

Eğitimi ve İş Hayatı

Eğitimine Mardin Gazipaşa İlkokulu'nda başlayan Bölünmez, 1968'de ailesiyle Ankara'ya taşınarak Gazi Osman Paşa Ortaokulu'ndan mezun olmuştur. Ticaret hayatına 1982 yılında atılan Bölünmez, kısa sürede önemli başarılarla imza atmıştır. **Bölünmez Petrolcülük A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkanı** olarak akaryakıt ve lojistik sektörlerinde faaliyet göstermiş, aynı zamanda maden ocakları işletmeciliği gibi farklı sektörlerde de yatırımlar yapmıştır.

Siyasi Kariyeri

Süleyman Bölünmez, siyasi arenada da aktif rol oynamıştır. **22. Dönem Mardin Bağımsız Milletvekili** olarak (2002-2007) TBMM'de Mardin'i temsil etmiştir.

2007 seçimleri öncesinde AK Parti'den adaylık başvurusu yapmış, ardından kızı Ceyda Bölünmez Çankırı AK Parti'den Mardin Milletvekili seçilerek Meclis'e girmiştir.

Mardin'e Katkıları ve Sosyal Sorumluluk Projeleri

Bölünmez'in Mardin'e olan derin bağlılığı, özellikle sosyal sorumluluk projeleri ve hayırseverlik faaliyetleriyle kendini göstermektedir:

Mardin Spor Kulübü Başkanlığı: 1997-2007 yılları arasında **Mardin Spor Kulübü Başkanı** olarak görev yapmış ve takımın birinci lige yükselmesinde büyük gayret göstermiştir.

Eğitim Alanındaki Hayırseverliği: Eğitim, Süleyman Bölünmez'in Mardin'e yaptığı katkıların en önemli başlıklarından biridir. Kendi adına Mardin Artuklu Üniversitesi'nde **Süleyman Bölünmez Güzel Sanatlar Fakültesi** ve **Hacı Ahmet Bölünmez Edebiyat Fakültesi'ni** yaptırmıştır. Annesi adına **Hacı Suphiye Bölünmez İlköğretim Okulu'nu** ve Nusaybin'de **Süleyman Bölünmez Anadolu Lisesi'ni** inşa ettirmiştir. Bölünmez'in "Gerekirse eğitim için servetimi Mardinliler için harcarım" sözü, eğitime verdiği önemi açıkça ortaya koymaktadır.

Çeşitli Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Destek: Eğitimin yanı sıra, Mardin'deki çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere de destek vererek şehrin sosyal yaşamına katkıda bulunmuştur. Mardin'deki yerel imkânların kısıtlı olduğunu belirterek, hayırseverlerin desteklerinin önemini her fırsatta vurgulamıştır.

Süleyman Bölünmez evli ve üç çocuk babasıdır. Kızı Ceyda Bölünmez Çankırı da babasının izinden giderek siyaset ve iş dünyasında aktif rol almaktadır.

10-Ceyda Bölünmez Çankırı: Mardin'in Genç ve Dinamik Siyasetçi ve İş Kadını

Mardin kökenli olan **Ceyda Bölünmez Çankırı**, siyaset ve iş dünyasında önemli bir yer edinmiş, genç ve dinamik bir isimdir. Mardin'in önde gelen bölünmez ailesine mensup olup, eski Mardin Milletvekili ve iş insanı Süleyman Bölünmez'in kızıdır. Ekonomi alanında lisans eğitimi almıştır.

Siyasi Kariyeri

Ceyda Bölünmez Çankırı, Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) bünyesinde önemli siyasi görevler üstlenmiştir:

AK Parti Milletvekili: Özellikle 26. dönemde **Ankara Milletvekili** olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) görev yapmıştır. Sonraki dönemlerde Mardin'i temsilen aday adayı olsa da seçilememiştir.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyeliği: Milletvekilliği döneminde bu komisyonda görev alarak **insan hakları** konusunda çalışmalar yapmıştır.

AK Parti Genel Merkez Kadın Kolları Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK) Üyeliği: Partisi içinde kadın kollarında önemli görevler üstlenmiştir.

AK Parti Genel Merkez Kadın Kolları Dış İlişkiler Başkan Yardımcılığı: Dış ilişkiler alanında da aktif rol almıştır.

İş Hayatı ve Sivil Toplum Faaliyetleri

Siyasi kimliğinin yanı sıra iş hayatında da aktif olan Bölünmez Çankırı, ailesinin sahip olduğu iş kollarında çeşitli görevler üstlenmiştir. **Mardinli kimliğiyle** öne çıkan Ceyda Bölünmez, Mardin'e olan aidiyetini her platformda dile getirmiş ve şehrinin tanıtımı ile gelişimi için çaba sarf etmiştir.

Çeşitli **sosyal sorumluluk projelerinde** yer aldığı bilinmektedir. Özellikle Mardin'in kültürel ve sosyal zenginliklerinin korunması ve tanıtılması konularında duyarlıdır. Ayrıca, kadınların iş ve siyaset hayatındaki temsilinin artırılmasına yönelik çalışmaları desteklemiştir.

Ceyda Bölünmez Çankırı, genç yaşına rağmen hem siyaset sahnesinde hem de iş dünyasında aktif rol alarak Mardin'in önemli kanaat önderlerinden biri haline gelmiştir. O, Mardin'in zengin kültürel yapısını ve insan potansiyelini temsil eden figürlerden biridir.

11-Dr. Vahap Dizdaroğlu: Mardin'in Toplumsal Gelişimine Adanmış Bir Yaşam

Mardin'in yetiştirdiği değerli hekim, siyasetçi ve kanaat önderi **Dr. Vahap Dizdaroğlu**, hem mesleki kariyeri hem de siyasi hayatı boyunca Mardin'in sağlık, sosyal ve kültürel alanlarda ilerlemesi için önemli çabalar sarf etmiştir. Onun Mardin'e olan bağlılığı, şehri sadece coğrafi bir yerleşim yeri olmaktan öte, insan odaklı bir yaklaşımla ele alınması gereken yaşayan bir organizma olarak görmesinden kaynaklanmıştır.

Sağlık ve Sosyal Alanlardaki Katkıları

Bir hekim olarak Dr. Dizdaroğlu'nun Mardin halkının sağlığına verdiği önem yadsınamaz. Milletvekilliği döneminde bu alandaki çabalarını daha da genişletmiştir:

Sağlık Hizmetlerinin İyileştirilmesi: Mardin'deki hastanelerin ve sağlık ocaklarının fiziki koşullarının iyileştirilmesi, tıbbi cihaz kapasitesinin artırılması ve uzman hekim sayısının yükseltilmesi için merkezi yönetim nezdinde girişimlerde bulunmuştur. Bu sayede, Mardin halkının daha kaliteli sağlık hizmetlerine erişimi sağlanmış, özellikle kırsal kesimdeki sağlık sorunlarına çözüm üretmeye odaklanmıştır.

Sosyal Refahın Artırılması: Mardin'deki dezavantajlı gruplar ve ihtiyaç sahibi aileler için sosyal yardımlaşma projelerini desteklemiştir. Yaşlıların, engellilerin ve çocukların sosyal hayata daha aktif katılımını sağlamak amacıyla çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmış ve bu projelerin hayata geçirilmesi için kaynak yaratılmasına yardımcı olmuştur. Bu tür sosyal sorumluluk faaliyetleri, şehrin toplumsal dayanışma ruhunu güçlendirmiştir.

Eğitim ve Kültürel Faaliyetlere Destek

Dr. Dizdaroğlu, Mardin'in geleceğinin eğitimli ve kültürlü nesillerde yattığına inanmıştır:

Eğitim Altyapısına Destek: Mardin'deki okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi ve eğitim materyali eksikliklerinin giderilmesi için çaba göstermiştir. Özellikle kırsal bölgelerdeki çocukların eğitim imkânlarına erişimini artırmak için projeleri desteklemiştir. Bu katkılar, Mardin'deki gençlerin daha iyi eğitim alarak şehrin kültürel ve sosyal gelişimine katkıda bulunmalarının önünü açmıştır.

Kültürel Etkinliklerin Teşviki: Mardin'in zengin kültürel yapısını ve medeniyet birikimini yansıtan kültürel etkinliklere ve sanatsal projelere destek vermiştir. Şehrin tarihi dokusunun korunması ve tanıtılması için yapılan çalışmalara ilgisiz kalmamış, bu alandaki girişimlerin kamuoyunda ve merkezi yönetimde karşılık bulması için gayret göstermiştir.

12- Mardin'de Her Derde Deva Memet Cevdet Öztürk (1911-1995):

1. 1911 yılında Mardin’de doğdu ve 8 Ekim 1995’te vefat etti.
2. Fen Fakültesi Eczacılık Okulu mezunudur.
3. Serbest eczacılık yapmıştır.
4. Mardin Yüksek Tahsil Derneği başkanlığı ve Verem Savaş Derneği başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.
5. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 9. ve 10. dönem Mardin milletvekili olarak görev yapmıştır (Demokrat Parti).
6. Evli ve üç çocuk babasıydı.

13-Nihat Eri: Mardin’in Kanaat Önderi ve Toplumsal Mimarı

Mardin’in kadim topraklarında doğmuş, bilgi birikimi ve deneyimleriyle topluma ışık tutmuş bir şahsiyet olan **Nihat Eri**, Midyat’ın 1948 doğumlu evladıdır. Hayatı boyunca hem akademik hem de siyasi arenada gösterdiği başarılarla dikkat çeken Eri, özellikle Mardin’in toplumsal yapısına ve gelişimine önemli katkılar sunan bir **kanaat önderi** olarak tanınır.

Eğitim ve Mesleki Hayatı

Nihat Eri’nin eğitim yolculuğu, Midyat’ta başladığı ilk ve orta öğreniminin ardından İstanbul’a uzandı. Lise eğitimini prestijli **Kabataş Erkek Lisesi**’nde tamamladı. Yükseköğrenimine Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Kimya

Mühendisliği Bölümü’nde başlayan Eri, daha sonra rotasını değiştirerek **Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi**’ne geçti ve buradan 1974 yılında mezun oldu. Mesleki kariyerine 1977 yılında, doğduğu yer olan Midyat’ta kurduğu “**Şifa Eczanesi**” ile adım atan Nihat Eri, serbest eczacılık yaparak halk sağlığına hizmet etti. Eczacılık mesleğini, yoğun siyasi kariyeri boyunca da aksatmadan sürdürdü.

Siyasi Kariyeri ve Toplumsal Katkıları

Nihat Eri’nin siyasete olan ilgisi, üniversite yıllarında filizlendi. Öğrencilik döneminde çeşitli öğrenci derneklerinde genel başkanlık da dahil olmak üzere birçok yönetim kademesinde aktif rol alarak **örgütlülük ve liderlik** vasıflarını geliştirdi. Siyasi hayatı boyunca farklı partilerde görev alan Eri, **ilçe başkanlığı, belediye başkan adaylığı ve milletvekili adaylığı** gibi önemli pozisyonlarda bulundu. 2001 yılında, **Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Mardin Kurucu İl Başkanlığı** görevini üstlenerek Mardin’de yeni bir siyasi oluşumun temelini attı. Nihat Eri, **2002 Türkiye genel seçimlerinde AK Parti’den Mardin milletvekili seçilerek** 22. dönemde (14 Kasım 2002 - 3 Haziran 2007) **Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM)** Mardin’i temsil etti. Milletvekilliği süresince **Dışişleri Komisyonu Üyeliği** ve **AK Parti Genel Merkez Teşkilat Danışmanlığı** gibi kritik görevlerde bulunarak ülke siyasetine katkı sağladı.

Evli ve üç çocuk babası olan Nihat Eri, İngilizce ve Arapça bilmektedir. Onun yaşamı ve kariyeri, Mardin’in kültürel zenginliğini ve toplumsal liderlerin çok yönlü kimliklerini gözler önüne seren önemli bir örnek teşkil etmektedir.

14-Orhan Miroğlu: Mardin’in Hikayelerini Kaleme Alan Kanaat Önderi

Mardin’in kadim dokusundan fışkıran, siyasetçi kimliğinin ötesinde bir düşünür ve yazar olan **Orhan Miroğlu**, 1953 Midyat doğumlu. Hayatını Kürt meselesinin derinliklerine adan, **toplumsal barış ve demokrasi** için durmaksızın mücadele eden Miroğlu, bu yönleriyle bölgenin ve ülkenin önemli **kanaat önderlerinden** biri haline gelmiştir.

Hayatı ve Mücadelesi

Gençlik yıllarından itibaren **demokratik gençlik hareketinde** aktif rol alan Orhan Miroğlu, 1980’de Diyarbakır Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü’nden mezun oldu. Ancak 12 Eylül darbesi, hayatının seyrini değiştirdi. Uzun yıllar **Diyarbakır Cezaevi’nde** kalması, onun düşünsel dünyasını derinden etkiledi ve mücadelesine farklı bir boyut kattı. Siyasi yasaklı olduğu dönemlerin ardından 1999’da yeniden siyaset sahnesine döndü. **HADEP, DEHAP ve DTP’de Genel Başkan Yardımcılığı** gibi kritik görevlerde bulunarak Kürt siyasetine yön veren isimlerden biri oldu. 2015 seçimlerinde **AK Parti’den Mardin Milletvekili** seçilerek 25. ve 26. dönemlerde TBMM’de görev yaptı. Halen **AK Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK) üyeliği** görevini sürdürüyor.

Dünya Görüşünü savunan yazıları

Orhan Miroğlu, sadece siyasetçi kimliğiyle değil, aynı zamanda **üretken bir yazar ve gazeteci** olarak da tanınır. Uzun yıllar çeşitli gazete ve dergilerde köşe yazıları kaleme aldı, özellikle **Taraf Gazetesi’ndeki “Yüzleşme” köşesiyle** geniş yankı uyandırdı. Yazıları ve siyasi duruşu nedeniyle zaman zaman ölüm tehditleriyle karşılaşması, onun **cesur ve ilkel duruşunun** bir göstergesi oldu.

Eserleri, **Kürt meselesi, toplumsal barış, demokrasi ve insan hakları** gibi temel konulara odaklanır. “Dijwar”, “Çapraz Ateşte İki Halk: Türkler ve Kürtler”, “Kuşatmadan İnfaza Musa Anter Cinayeti” ve “Ölümden Kalıma &

Diyarbakır Cezaevi’nden Mektuplar” gibi kitapları, onun **Türkiye’nin yakın tarihine ve toplumsal sorunlarına** getirdiği özgün bakış açısını gözler önüne serer.Orhan Miroğlu, bilgi birikimi, yaşam deneyimi ve kaleminden süzülen gerçeklerle Mardin’in ve Türkiye’nin önemli kanaat önderlerinden biri olarak, **farklılıkları anlama ve bir arada yaşama kültürünü inşa etme** çabalarına değerli katkılar sunmaya devam etmektedir.

15-Ferhan Bozkuş: Mardin’in Kadim Değerlerini Temsil Eden Bir Lider

Mardin’in köklü ailelerinden Bozkuş ailesinin önemli temsilcilerinden **Ferhan Bozkuş**, şehrin toplumsal yapısında önemli bir yere sahip olan bir **kanaat önderi** ve başarılı bir **iş insanıdır**. Aynı zamanda siyaset sahnesinde de aktif rol alarak **Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Mardin İl Başkanı** olarak görev yapmaktadır.

İş Hayatından Toplumsal Liderliğe

Ferhan Bozkuş, Mardin’in ticari ve sosyal yaşamında etkin bir figür olarak tanınır. İş dünyasındaki deneyimi ve girişimci ruhuyla bölge ekonomisine katkı sağlarken, aynı zamanda Mardin’in **çok kültürlü ve hoşgörülü yapısının korunmasına** büyük önem vermektedir. Onun kanaat önderi kimliği, sorunların çözümünde uzlaşmacı ve yapıcı yaklaşımını ön plana çıkarır. Bozkuş ailesinin

köklü geçmişinden gelen bilgelik ve toplumsal sorumluluk anlayışıyla, Ferhan Bozkuş, Mardin'in kadim değerlerini temsil eden bir lider konumundadır. Toplumun farklı kesimleri arasında köprüler kurma çabası, onu Mardinliler nezdinde saygın bir yere taşımıştır.

Siyasi Sorumluluk ve Teşkilatçılık

Ferhan Bozkuş'un siyasi hayatı, Mardin'in geleceğine duyduğu derin sorumluluğun bir yansımasıdır. MHP Mardin İl Başkanı olarak, partisinin ildeki teşkilat çalışmalarını yürütmekte ve Mardin'in sorunlarına ulusal düzeyde çözüm arayışlarına katkıda bulunmaktadır. Toplumsal bağlarının bir göstergesidir. Onun önderliği, Mardin'in zengin kültürel mirasının gelecek nesillere aktarılmasında ve toplumsal barışın sürdürülmesinde kilit bir rol oynamaktadır.

16- Mehmet Sadık Tunç: Mardin'in Değerli Evladı, Başarılı Bir Bürokrat

Mardin'in yetiştirdiği kıymetli bürokratlardan Mehmet Sadık Tunç, şu an İzmir Vali Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Tunç, kariyeri boyunca farklı illerde üstlendiği görevlerle hem idari tecrübesini pekiştirmiş hem de Mardin'in kültürel ve toplumsal değerlerini temsil eden önemli bir isim olmuştur.

Kişisel Bilgiler ve Eğitim

1970 yılında Mardin'in Midyat ilçesinde dünyaya gelen Mehmet Sadık Tunç, 1991 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun olmuştur. İyi derecede İngilizce ve Fransızca bilmekte olup, evli ve üç çocuk babasıdır.

Kariyer Yolculuğu

Mesleki kariyerine 1992 yılında Gaziantep Kaymakam Adayı olarak başlayan Tunç, uluslararası alanda da kendini geliştirmiştir. 1995 yılında İngiltere'de sekiz ay boyunca İngiliz dili ve yönetim sistemi üzerine çalışmalar yaparken, 1999 yılında ise İsrail'de Bölgesel Kalkınma üzerine eğitim almıştır. Halen İzmir Vali Yardımcısı olarak görev yapan Tunç, 2023 Genel Seçimlerinde İzmir 1. Bölge Milletvekili Adayı olmuştur.

Ödülleri

Mehmet Sadık Tunç, başarılı kariyerini aldığı ödüllerle de taçlandırmıştır. 1997 yılında Mülkiyeliler Birliği Şinasi Özdenoğlu ödülünü kazanmış, aynı yıl Çevre Bakanı'ndan Çevre Beratı ödülünü almıştır.

Sorumlu Olduğu Kurumlar (İzmir Vali Yardımcısı olarak)

İzmir Vali Yardımcısı olarak geniş bir yelpazede sorumlu olduğu kurumlar bulunmaktadır. Bunlar arasında Cumhurbaşkanlığına bağlı İzmir Bölge Müdürlükleri (İletişim Başkanlığı, TRT, Anadolu Ajansı), İl Müftülüğü ve Basın İlan Kurumu yer almaktadır. Ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü (Organize Sanayi Bölgeleri dahil), KOSGEB İl Müdürlüğü ve Türk Standartları Enstitüsü Ege Bölge Koordinatörlüğü de sorumluluk alanındadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı MTA Ege Bölge Müdürlüğü, TEİAŞ, TEDAŞ ve EÜAŞ gibi önemli kurumlar da Tunç'un denetimindedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesindeki Meteoroloji 2. Bölge Müdürlüğü, İller Bankası İzmir Bölge Müdürlüğü, Tapu

ve Kadastro Müdürlükleri ile TOKİ ve Küçük Sanayi Siteleri de sorumlulukları arasındadır. Valilik bünyesinde ise İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü ve Hukuk İşleri Şube Müdürlüğü'nden sorumludur.

17-Mehmet Beşir Ayanoğlu Döneminde Mardin'in Kültürel Miras ve Turizm Odaklı Gelişimi

Mardin'in kültürel ve tarihi derinliğini gözler önüne sererken, şehrin bu mirası koruma ve tanıtmaya çabalarında **Mehmet Beşir Ayanoğlu'nun Belediye Başkanlığı döneminde gösterdiği liderlik** önemli hizmetlere sahne olmuştur. Ayanoğlu, görev süresi boyunca Mardin'in benzersiz çok kültürlü yapısını ve tarihi dokusunu ön planda tutan bir yönetim anlayışı benimsemiştir. Bu yaklaşım, şehrin sadece fiziksel altyapısını geliştirmekle kalmamış, aynı zamanda kültürel değerlerinin korunması ve tanıtılmasına yönelik projeleri de kapsayan geniş bir uzak görüşlülük içermiştir.

Kültürel Mirasın Korunması ve Restorasyon

Ayanoğlu'nun başkanlığı döneminde kültürel mirasın korunmasına yönelik somut adımlar atılmıştır:

Tarihi Yapıların Restorasyonu: Mardin'in **tarihi evleri, konakları ve dini yapıları** gibi önemli kültürel miras öğelerinin aslına uygun yenilenmesine özel önem verilmiştir. Bu çalışmalar, şehrin özgün mimari dokusunun korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına büyük katkı sağlamıştır. Bu aslına uygun yenilemeler, Mardin'in “açık hava müzesi” niteliğini pekiştirmiştir.

Sokak İyileştirmeleri: Şehrin dar ve taş döşeli sokaklarının iyileştirilmesi çalışmaları yapılmıştır. Bu iyileştirmeler, hem yerel halkın yaşam kalitesini artırmış hem de turistlerin şehri daha rahat keşfetmesini sağlayarak şehrin kültürel atmosferini daha belirgin hale getirmiştir.

Turizmin Geliştirilmesi ve Tanıtım

Ayanoğlu döneminde turizmin geliştirilmesi ve tanıtımına yönelik önemli adımlar atılmıştır:

Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi: Turizm altyapısının geliştirilmesine yönelik adımlar atılmış, **konaklama ve yeme-içme mekânlarının niteliğinin artırılması** teşvik edilmiştir. Bu sayede şehre gelen turistlerin daha iyi hizmet alması sağlanmıştır.

Festival ve Etkinliklerin Düzenlenmesi: Mardin'in kültürel zenginliğini tanıtmak amacıyla çeşitli **festivaller ve kültürel etkinlikler** düzenlenmiştir. Bu etkinlikler, şehrin sanatsal ve kültürel hayatını canlandırırken, yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmiştir. Bu tür organizasyonlar, Mardin'in kültürel kimliğinin ulusal ve uluslararası platformlarda daha fazla tanınmasına yardımcı olmuştur.

Tanıtım Faaliyetleri: Mardin'in sahip olduğu doğal ve kültürel güzelliklerin yurt içi ve yurt dışında tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu tanıtım faaliyetleri, Mardin'in bir turizm hedefi olarak halkın ilgisinin artmasında etkili olmuştur.

18-Metin Pamukçu Döneminde Mardin'de Kültür ve Turizme Destek

Metin Pamukçu'nun Belediye Başkanlığı dönemi, Mardin'in kültürel mirasının korunması ve turizm gelirlerinin artırılması hedefleriyle yürütülen projelerle öne çıkmıştır. Pamukçu liderliğindeki belediye yönetimi, şehrin bu alandaki gelişimine somut destekler sunarak ulusal ve uluslararası alandaki görünürlüğünü artırmıştır.

Bu süreçte, yerel yönetimin temel imkânları, şehrin kültürel ve turistik potansiyelini en üst düzeye çıkarmak üzere seferber edilmiştir.

Kültür ve Turizme Yönelik Kaynak ve İmkânların Seferber Edilmesi

Metin Pamukçu döneminde kültür ve turizmin gelişimine yönelik sağlanan başlıca kaynaklar ve imkânlar şunlardır:

Bütçe Tahsisleri ve Finansal Destekler: Belediye bütçesinden kültür ve turizm projelerine önemli miktarda kaynak ayrılmıştır. Bu kaynaklar, tarihi yapıların aslına uygun yenilenmesi, kültürel etkinliklerin düzenlenmesi ve şehrin tanıtım faaliyetleri gibi alanlarda kullanılmıştır. Belediyenin sağladığı bu finansal destek, özellikle sivil toplum kuruluşları ve yerel sanatçılar tarafından yürütülen projelere ivme kazandırmıştır. Bu sayede, özel sektör ve yerel girişimcilerin de turizm yatırımları yapması teşvik edilmiştir.

Altyapı İyileştirmeleri ve Erişim İmkânları: Turizmin gelişimi için gerekli olan ulaşım ve konaklama altyapısına yönelik iyileştirmeler bu dönemde hız kazanmıştır. Şehrin tarihi çarşılarına ve turistik mekânlara erişimi kolaylaştıran düzenlemeler yapılmış, turist otobüsleri ve araçlar için uygun park alanları oluşturulmuştur. Bu tür altyapısal yatırımlar, Mardin'e gelen ziyaretçilerin daha konforlu bir deneyim yaşamasını sağlamıştır.

İnsan Kaynağı ve Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi: Belediyenin ilgili birimleri, kültür ve turizm alanında uzmanlaşmış personel ile güçlendirilmiştir. Bu sayede, projelerin daha profesyonel bir şekilde yürütülmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca, yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve eğitimlere katılımının teşvik edilmesi de Pamukçu döneminin öncelikleri arasında yer almıştır.

19-Bereketli Hilal'in Parlayan Yıldızı: Mardin Kültür ve Medeniyetinde Öğretmen Yönetici ve Turizmci Kanaat Önderi Hıdır Sümer

Kanaat önderi Hıdır Sümer'in Mardin'in köklü ailelerindendir. Aile Kökleri 11. yüzyılda Hindistan yöresinden Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması amacıyla gelen ilk Alperenlerden olan Yazır boyuna mensup Sümeri ailesi, Mardin'in sosyal ve ekonomik gelişiminde kilit rol oynamıştır. Sümeri ailesi, ticaret, inşaat, turizm ve eğitim gibi birçok farklı sektörde hizmet vererek ilin kalkınmasına önemli katkılar sağlamıştır. Hindizade ailesinin bir ferdi olarak Hıdır Sümer de, Mardin'in tanıtımı ve kalkınması için yürütülen çalışmalarda aktif rol almaktadır.

Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu'nun "Kürtleşen Türkler" adlı eserinin 6. cildinde de Mardin'de yaşayan birçok Türk boyundan bahsedilmektedir. Bu boylar, zamanla bölgenin kültürel dokusuna bütünleşmiş ve Mardin'in çok kültürlü yapısının oluşmasında etkili olmuştur. Halaçoğlu'nun araştırmalarına göre Mardin ve çevresinde iskân etmiş başlıca Türk boyları şunlardır:

- 1. Yazır Boyu:** Sümeri ailesinin de mensubu olduğu Yazır boyu, Mardin'in köklü ailelerinden birçoğunu barındırmaktadır. Bölgenin Türkleşmesi ve İslamlaşmasında öncü rol oynamışlardır.
- 2. Bayındır Boyu:** Özellikle mimari ve sanat alanında Mardin'e önemli eserler kazandırmışlardır. Bölgedeki bazı tarihi yapılar, Bayındır boyunun sanatsal izlerini taşımaktadır.

3. **Döğer Boyu:** Tarım ve hayvancılıkla uğraşan Döğer boyu, Mardin'in ekonomisine önemli katkılar sağlamışlardır. Bölgedeki tarım arazilerinin verimli kullanımı Döğer boyu sayesinde gelişmiştir.
4. **Karkın Boyu:** Askeri ve idari alanda öne çıkan Karkın boyu, Mardin'in savunmasında ve yönetiminde etkin rol oynamışlardır.
5. **Avşar Boyu:** Ticaret ve zanaatkârlıkla uğraşan Avşar boyu, Mardin'in ticari hayatına canlılık katmış ve farklı zanaat dallarının gelişmesine öncülük etmişlerdir.
6. **Karaevli Boyu:** Bölgede yerleşik hayata geçişle birlikte tarım ve hayvancılıkla uğraşmış, Mardin'in gıda ihtiyacının karşılanmasında önemli rol oynamışlardır.

Bu boylar, yüzyıllar boyunca Mardin'in sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamına zenginlik katmıştır. Her biri kendi gelenek ve görenekleriyle Mardin'in mozaik yapısını oluşturan önemli parçalardır. Günümüzde Mardin'de yaşayan birçok ailenin kökenleri, bu Türk boylarına dayanmaktadır. Mardin'in kültürel kimliği, bu farklı unsurların bir araya gelmesiyle şekillenmiş, hoşgörü ve bir arada yaşama kültürünün en güzel örneklerinden birini sunmaktadır.

20-İbrahim Yüksel: Mardin'in Vakıf Mirasının Yılmaz Savunucusu

Mardin'in "Mardin Aşığı" olarak nitelendirilen **İbrahim Yüksel**, Mardin Medreselerini Koruma ve Yaşatma Derneği (MADDER) Başkanı olarak şehrin kültürel ve tarihi değerlerine sahip çıkma misyonuyla hareket etmektedir. Yüksel, özellikle medreselerin korunması ve yaşatılması için önemli çalışmalar yürütmektedir.

Yüksel’in öne çıkan faaliyetleri arasında **tarihi kitapların iadesi mücadelesi** yer almaktadır. İngiltere’deki British Museum’da bulunan, Artuklular döneminde kaleme alınan 900 yıllık “Tarihu Meyyafarikin ve Amid” adlı üç ciltlik tarih kitabının bir cildinin ve Selahaddin Eyyubi döneminde Mısır’a götürülen 1,5 milyon Mardin medreseleri ürünü kitabın Türkiye’ye, özellikle de Mardin’e geri getirilmesi için yoğun çaba sarf etmektedir.

Ayrıca, Selçuklu, Artuklu ve Osmanlı dönemlerine ait **62 medresenin tespiti ve korunması** için çalışmalar yürüttüğünü belirtmiştir. Yüksel, Mardin’deki tarihi çarşıda ve geçmişte ilim tahsil edilen tarihi mekânlarda **içki dükkânlarının artmasına tepki** göstermiş, özellikle cami ve okullara yakın olmasının rahatsızlık verici olduğunu vurgulamıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi’nin kültürel yaklaşımına da eleştirel bir gözle bakan Yüksel, üniversite bünyesinde sadece Süryani Dili ve Kültürü Doktora Programı açılmasına tepki göstererek, Mardin’in çok dilli ve çok kültürlü yapısına uygun olarak **Ermenice ve İbranice gibi diğer dillerde de doktora programları açılması gerektiğini** savunmuştur.

İbrahim Yüksel, Mardin’in “komple bir vakıf şehri” olduğunu ve Artukluların mülklerini insanlığın hizmetine sunarak vakfettikleri bir şehir olduğunu vurgulayarak, bu kültürel mirasa sahip çıkmanın önemini dile getirmektedir.

21-Mehmet Saim Parlakoğlu: Mardin’in Kültürel Miras Muhafızı

Mehmet Saim Parlakoğlu, Mardin’in eşsiz kültürel ve tarihi zenginliklerinin korunması ve tanıtılmasına adanmış çalışmalarıyla öne çıkan önemli bir isimdir.

Parlakoğlu'nun bu alandaki faaliyetlerinden biri, Mardin Barosu'nun düzenlediği "Anadil Etkinlikleri Haftası" kapsamında gerçekleştirdiği **"Bir Zamanlar Mardin" başlıklı sunumdur**. Bu sunumda, Mardin tarihinin ilk yayımlanan görselleri, şehrin hukukçuları ve adliye teşkilatına ait nostaljik fotoğraflar yer almıştır. Ayrıca, eski gazete kupürleri ve anadil ile ilgili olumsuz haberlerin derlendiği bir çalışma da sunulurken, geçmişin ışığında güncel konulara dikkat çekilmiştir.

Mardin'in tarihi değerlerine sahip çıkmayı amaçlayan **Mardin Medreselerini Koruma ve Yaşatma Derneği (MEDDER)**'nin kurucu üyelerinden biri olması da Mehmet Saim Parlakoğlu'nun bu alandaki kararlılığını göstermektedir. MEDDER, özellikle medreseler başta olmak üzere Mardin'in tarihi binalarının yıkılmaktan kurtarılması, aslına uygun olarak restore edilmesi ve gelecek nesillere aktarılması için çalışmaktadır. Dernek, sit alanı içindeki tarihi yapılar ile farklı inançlara ait ibadethanelerin korunmasına da önem vermektedir. MEDDER'in yerel, ulusal ve küresel ölçekte yayınlarla medreselerin tanıtımını hedeflemesi, Parlakoğlu'nun Mardin'in kültürel mirasını daha geniş kitlelere ulaştırma vizyonunu ortaya koymaktadır.

22-Adnan Avuka: Objektifinden Mardin'e Yansıyan Yarım Asırlık Bir Tanıklık

Mardin'in kadim sokaklarında yankılanan bir fotoğraf makinesi sesi ve kâğıda dökülen kelimeler... Bu sesin sahibi, Mardin'le özdeşleşmiş bir isim: **Adnan Avuka**. 1966 yılından bu yana, yarım asrı aşan bir tutkuyla gazetecilik ve fotoğrafçılık yapan Avuka, şehrinin ve bölgenin nabzını tutan, an be an yaşananları ölümsüzleştiren bir kronikçidir.

Mardin Savurkapı Mahallesi’nde doğup büyüyen Adnan Avuka, henüz okul sıralarındayken tanıştığı bu iki mesleği hayatının merkezine koymuştur. Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet gibi birçok ulusal gazetede muhabirlik yapmış, yıllarca DHA Mardin Temsilciliği ve Hürriyet Mardin Temsilciliği görevlerini başarıyla yürütmüştür. Kalemini ve objektifini sadece haber aktarmakla sınırlı tutmamış, Mardin’in sosyal sorunlarına, kültürel zenginliklerine ve insan hikâyelerine ayna tutmuştur. Susuzluktan başlık parasına, ayrımcılıktan hoşgörüye kadar birçok konuyu cesurca işlemiştir.

Ancak Adnan Avuka sadece bir gazeteci değil, aynı zamanda uluslararası alanda tanınan bir **fotoğraf sanatçısıdır**. Objektifinden çıkan her kare, Mardin’in taş evlerini, dar sokaklarını, çok kültürlü yapısını ve gülen yüzlerini ustalıkla yansıtır. Yurtiçi ve yurtdışında açtığı sayısız sergiyle Mardin’in tanıtımına paha biçilmez katkılar sağlamıştır. “Hoşgörüler Diyarı Mardin” adlı eseriyle şehrinin ruhunu kelimelerle de ölümsüzleştirmiştir.

Avuka’nın hayatı sadece mesleki başarılarla sınırlı değildir. Gençlik yıllarından itibaren bir **maratoncu** olarak da bilinen Adnan Avuka, atletizmdeki azmi ve enerjisiyle de örnek olmuştur. Hayatının her alanında disiplini, azmi ve Mardin sevdası ön plandadır.

Adnan Avuka, Mardin’in yaşayan hafızası, ışıkla yazan bir şairi ve şehrinin her bir zerresine tanıklık eden, yorulmak bilmez bir elçisidir. Bu kitap, onun objektifinden ve kaleminden süzülen, Mardin’e ve yaşama dair derin bir saygı duruşudur.

23- Mehmet Çelik: Mardin’in Kalemi ve Vicdanı

Mardin’in kıdemli gazetecisi ve kanaat önderi **Mehmet Çelik**, 1970’li yıllardan bu yana süregelen gazetecilik serüveni ve “insan odaklı” yaşam felsefesiyle şehrin kültürel ve toplumsal dokusuna eşsiz katkılar sunmuştur. O, Mardin’in “parlayan yıldızı” ve vicdanlı sesidir.

Çelik'in gazetecilik kariyeri, 1973 yılında Türk Haberler Ajansı ilçe muhabirliğiyle başlamış, ardından Hürriyet, Milliyet, NTV, Anadolu Ajansı, TRT, Sabah, Günaydın ve Cumhuriyet gibi ulusal çapta birçok önemli yayın organında temsilcilik yaparak **Güneydoğu Anadolu'dan Türkiye'ye haber köprüsü** kurmuştur. Mardin Milliyet Temsilciliği ve Valilik Basın Müşavirliği gibi görevlerin yanı sıra, Mardin Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü gibi idari görevlerde de bulunmuştur. Halen TRT Diyarbakır Radyosu'nda Mardin'i ve bölgedeki gelişmeleri aktarmaya devam eden Çelik, şehrin sesini ulusal ve bölgesel platformlarda duyurmadaki kararlılığını sürdürmektedir. 50 yılı aşkın gazetecilik birikimi ve "kalemimi kıran ama satmayan" meslek anlayışıyla, Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti'nin birincilik ödülünü alan ilk Mardinli muhabir olma başarısını göstermiştir.

Mehmet Çelik'in kanaat önderi kimliği, gazetecilikteki uzun soluklu kariyerinin yanı sıra **sivil toplum görevleriyle** de pekişmektedir. Dört dönemdir başarıyla yürüttüğü Güneydoğu Anadolu Gazeteciler Federasyonu Genel Başkanlığı ile bölgedeki gazetecilik camiasının sorunlarına çözüm arayan, mesleki dayanışmayı güçlendiren ve genç gazetecilere rehberlik eden bir lider konumundadır. Kamu görevinden emekli olduktan sonra da Mardin Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı'nı üstlenmiş ve Türkiye genelinde Mardin konulu 29 fotoğraf sergisi açarak şehrin kültürel tanıtımına önemli katkılar sunmuştur.

Mardin'in sosyal ve siyasi sorunlarına, özellikle de Kürt meselesine yaklaşımında **demokrasinin derinleşmesi, insan haklarının etkin korunması ve kültürel hakların tanınması** gibi temel ilkeleri savunması, onun çözüm odaklı ve kapsayıcı bakış açısını yansıtmaktadır. “Kürt var ise Kürtlerin sorunu da olacak. Kürtler Türkiye’de yaşıyorsa bu sorun Türkiye’nin de sorunudur” diyerek, meselenin bütüncül bir Türkiye sorunu olduğunu vurgulamaktadır.

Mardin için sadece hayal değil, hedefleri olduğunu belirten Mehmet Çelik’in “Dünya Mardinlileşirse, dünyada sorun kalmaz” felsefesi, onun **evrensel bir hoşgörü ve birlikte yaşama idealini** yansıtmaktadır. “Dillerin ve dinlerin birlikte yaşam bulduğu bir dünya şehrini güzelleştirmek, tanıtmak ve dünyaya örnek olmasını hedeflemek insan olmanın gereği ve her insanın görevidir” sözleri, Mardin’in küresel bir hoşgörü merkezi olma potansiyeline olan inancını ve bu yoldaki mücadelesini özetlemektedir.

24-Semih Hocaoglu: Mardin’in Gündemini Belirleyen Kanaat Önderi

Araştırmacı gazeteci **Semih Hocaoglu**, Mardin Söz gazetesindeki köşe yazılarıyla şehrin sosyal, kültürel ve ekonomik dokusunu derinlemesine analiz eden önemli bir kanaat önderidir. Yazılarında, sadece güncel olaylara yorum getirmekle kalmaz, aynı zamanda Mardin’in geleceğine dair **vizyoner bakış açıları ve somut çözüm önerileri** sunar.

Hocaoğlu, Mardin'in **ekonomik kalkınma potansiyelini** (tarım, sanayi, turizm, sınır ticareti) detaylıca inceler ve bu alanlardaki gerileme veya düşüş gibi problemlere dikkat çekerek aktif olarak çözüm yolları arar. Ayrıca, Mardin'in yüzyıllardır süregelen **çok kültürlü yapısını ve hoşgörü iklimini** sıkça vurgulayarak şehrin sosyal ve kültürel sermayesinin bilincinde olduğunu gösterir. Bu vurgular, toplumsal uyumu güçlendirme ve kültürel çeşitliliğin önemini anlama adına kritik bir rol oynar.

Geçmişteki belediye başkan vekilliği ve CHP Mardin il başkanlığı gibi **siyasi ve idari tecrübeleri**, yazılarında ele aldığı konulara daha geniş bir perspektif katmasını sağlar. Bu sayede, okuyuculara sadece bir gazetecinin gözlemlerini değil, şehrin yönetim mekanizmalarını yakından tanıyan bir kişinin bilgi birikimini de sunar.

25-Erol Mirzaoğlu: Özel Mülkiyetten Kamusal Faydaya Uzanan Kadim Bir Köprü – Mardin'in Vakıf Mirasını koruyan Temsilcisi

Erol Mirzaoğlu - Dr.Mehmet Talat Şimdi

Erol Mirzaoğlu: Mardin'in Vakıf Geleneğini Yaşatan Kanaat Önderi

Mardin, kadim medeniyetlerin ve farklı kültürlerin harmanlandığı, her köşesinde tarihin nefesini hissettiren eşsiz bir şehirdir. Bu zengin mirasın günümüze taşınmasında, bireysel çabaların ve geniş görüşlülük sahibi şahsiyetlerin rolü büyüktür. İşte bu noktada, Mardin'in önemli kanaat önderlerinden **Erol Mirzaoğlu**, özel mülkiyeti kamusal faydaya dönüştüren ve vakıf geleneğinin günümüzdeki en güzel örneklerinden birini sergileyen müstesna bir şahsiyet olarak öne çıkmaktadır.

Mirzaoğlu ailesi, yüzyıllardır Mardin'in kültürel ve sosyal dokusunun ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bu köklü geçmişin bir tezahürü olarak, aileye ait “**Yazlık Bağ Evi**” olarak bilinen mülk, geçmişin vakıf geleneğini günümüze taşıyan canlı bir örnektir. Tarihi metinlerde de görüldüğü gibi, Artuklu Hükümdarı Es-Melik el-Salih gibi şahsiyetler, sahip oldukları özel mülkleri cami, medrese ve diğer hayır kurumlarının idamesi için vakfetmiş, böylece bu eserlerin asırlar boyunca ayakta kalmasını ve topluma hizmet etmesini sağlamışlardır. Bu vakıf kültürü, sadece dini yapıları değil, aynı zamanda eğitim, sağlık ve sosyal yardımlaşma gibi alanları da kapsayarak toplumsal refahın temelini oluşturmuştur.

Erol Mirzaoğlu'nun “Yazlık Bağ Evi”ni kültürel bir merkez olarak işlevlendirmesi de günümüz Mardin'i için benzer bir değere sahiptir. Bu eylem, sadece bir yapının fiziksel olarak korunması değil, aynı zamanda geçmişten gelen bir değer, bir yaşam felsefesinin ve bir toplumsal sorumluluğun günümüze taşınması anlamına gelmektedir.

Mardin'in kültürel ve medeniyet mirası üzerine yapılan bu çalışmada, Erol Mirzaoğlu'nun bu yaklaşımı, **özel mülkiyetin toplumsal faydaya dönüşümünün ve vakıf kurumunun çağlar boyu süregelen öneminin somut bir kanıtı** olarak vurgulanmalıdır.

Artuklu Es-Melik el-Salih Bağ Evi

26-Şakir Nuhoglu: Kabala'nın “Şakir Ağa”sı ve Kanaat Önderi

1952 yılında Mardin'in Kabala beldesinde dünyaya gelen **Şakir Nuhoglu**, “Şakir Ağa” lakabıyla tanınan, Kabala'nın en bilinen ve etkili kanaat önderlerinden biridir. Mardin'de tamamladığı ilk, orta ve lise eğitiminin ardından, yerel yönetimde ve hayırseverlikte önemli izler bırakmıştır.

Belediye Başkanlığı Dönemi

Şakir Nuhoğlu, **dört dönem boyunca Kabala Beldesi Belediye Başkanlığı** görevini üstlenmiştir. Bu uzun görev süresi, onun belde halkı tarafından ne kadar güvenildiğini ve sevildiğini açıkça göstermektedir. İyi derecede Arapça ve Kürtçe bilmesi, halkla olan iletişimini güçlendirmiş ve kendisini Kabala'nın siyasi ve idari yaşamında kilit bir figür haline getirmiştir.

Hayırseverlik Faaliyetleri

“Şakir Ağa” lakabıyla anılan Nuhoğlu, hayırseverliğiyle ün salmıştır. Özellikle yaptırdığı yurtlarda kalan yüzlerce öğrenciye (günde 350 öğrenciye 3 öğün yemek sağladığı belirtilmiştir) destek olması, onun toplumsal duyarlılığını ve eğitime verdiği önemi ortaya koymaktadır. Yaptırdığı binaların tamamına yakınına yöreye özgü **Mardin taşı** ile inşa etmesi, çevreye ve Mardin'in tarihi dokusuna da katkıda bulunmuştur. Ayrıca, Kabala'ya “**Nuhoğlu Camisi**”ni kazandırarak dini alanda da önemli bir eser bırakmıştır.

Toplumsal Liderlik ve Arabuluculuk

Şakir Nuhoğlu, sadece belediye başkanlığı döneminde değil, sonrasında da Kabala'nın ileri gelen aile büyükleri ve halkıyla birlikte önemli istişare toplantılarına katılmıştır. Özellikle 2019 yılında, Artuklu Belediyesi aday seçimi sürecinde düzenlenen bir toplantıda Nuhoğlu ailesi lideri olarak konuşma yapmış, Kabala halkının taleplerini ve beklentilerini dile getirmiştir. Bu toplantıda, Kabala'nın uzun yıllardır hizmet alamadığına ve doğal gaz, Beyaz Su gibi temel altyapı hizmetlerinden mahrum bırakıldığına dikkat çekmesi, onun beldesinin sorunlarına ne kadar duyarlı olduğunu göstermektedir. Bu tür toplantılara katılması, onun siyasi bir figür olmanın ötesinde, toplumsal bir kanaat önderi olarak da söz sahibi olduğunu kanıtlamaktadır.

Ticari ve Ekonomik Katkıları

Nuhoğlu ailesi, **Nuhoğlu Marsan Mardin Kireç ve İnşaat Malzemeleri A.Ş.** gibi şirketlerle bölge ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Mehmet Akif Nuhoğlu'nun Nuhoğlu Kireç Ltd. Şti.'nin Kurucu Başkanı olması ve AK Parti'den Mardin milletvekili aday aday olması, ailenin ticari ve siyasi alandaki etkinliğini sürdürdüğünü göstermektedir.

27-Hacı Yalçın Atila: Mardin'in Hayırsever İş İnsanı ve Kanaat Önderi

Hacı Yalçın Atila: Mardin'in Hayırsever ve Öncü İsmi

Mardin'in sosyal ve ekonomik yaşamına büyük katkılar sağlamış, hem hayırseverliği hem de ticari girişimleriyle tanınan **Hacı Yalçın Atila**, şehrin toplumsal hafızasında önemli bir yer edinmiştir. Özellikle “fakirlerin hamisi” olarak ün salmıştır.

Atila'nın Mardin'e yaptığı önemli katkılardan biri, şehrin tarihi yapılarından **Şehidiye Camii'nin bakım ve onarımındaki öncü rolüdür**. 13. yüzyılda inşa edilen bu caminin korunması ve yaşatılmasına yaptığı katkılar, onun kültürel mirasa verdiği değeri göstermektedir. Caminin restore edilmesi ve bakımlarının sağlanması, şehrin dini ve kültürel yaşamı için hayati önem taşır.

Hacı Yalçın Atila, Mardin'deki **fakir ve yardıma muhtaç kişilere yaptığı yardımlarla** “fakirlerin hamisi” unvanını kazanmıştır. Bu özelliği, onun sadece bir iş insanı olmanın ötesinde, toplumsal duyarlılığı yüksek bir kanaat önderi olduğunu kanıtlamış, halk arasında büyük saygı ve sevgi görmesine vesile olmuştur.

Ticari alanda da Mardin'e önemli **yenilikler ve ilkler** getirmiştir. **Mardin'in ilk gazoz fabrikasını** kurarak o dönemin ekonomik koşullarında önemli bir girişimcilik örneği sergilemiş, ileri görüşlülüğünü ortaya koymuştur. Ayrıca, **Coca-Cola Mardin bayiliğini üstlenen ilk kişilerden** biri olması, onun

ticari zekâsını ve modern pazarlama anlayışını yansıtır. Mardin'in gastronomi tarihinde de adı geçen Atila, **şehrin ilk pastane sahiplerinden** biri olarak, bu köklü sektörün gelişimine katkıda bulunmuştur.

Hacı Yalçın Atila, Mardin'in kültürel mirasına sahip çıkan, ihtiyaç sahiplerine yardım elini uzatan ve ticari alanda öncü adımlar atan, şehrin hafızasında derin izler bırakan değerli bir isimdir.

28- Mardin için Aktif ve Verimli Çalışmaları ile öne çıkan isim Mehmet Uncu

AK Parti Mardin İl Başkanı Mehmet Uncu, 1985 yılında Mardin'in Artuklu ilçesinde dünyaya gelmiştir. Mardin'in köklü ailelerinden Beyt-Al Dakkak (Uncu) ailesine mensup olan Uncu, eğitim hayatına Mardin'de başlamış, ilk ve orta öğrenimini burada tamamlamıştır. Lise eğitimini Mersin'de aldıktan sonra, 2007 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) İktisat bölümünden mezun olmuştur. Yüksek Lisans eğitimine ODTÜ Uluslararası İlişkiler bölümünde devam etmiştir.

Uncu, eğitimini uluslararası alanda da geliştirme fırsatı bulmuştur. Jean Monnet Bursu ile İngiltere University of East Anglia’da kalkınma alanında yüksek lisansını tamamlamıştır. CEDOFED bursu ile İtalya’da girişimcilik, Young Turkey-Young America bursu ile ABD’de ve British Council Bursu ile London Business School’da Sürdürülebilirlik Liderliği ve Sosyal Sorumluluk eğitimleri almıştır.

Kariyeri ve Projeleri

Mehmet Urcu’nun iş hayatı, farklı kurum ve kuruluşlarda edindiği geniş tecrübelerle şekillenmiştir. Sırasıyla Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü, ANKON Çevre Danışmanlık, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Dicle Kalkınma Ajansı, Uluslararası Tasarım Vakfı, Mardinlife Uncu Yönetim Kalkınma Proje, Katmani Turizm San. ve Tic. Ltd. firmalarında dış ticaret ortağı olarak görev almıştır.

2019 yılında Şanlıurfa Valiliği’ne bağlı Şanlıurfa Turizmi Geliştirme A.Ş.’de görev alarak, Cumhurbaşkanlığı tarafından ilan edilen Göbeklitepe Yılı etkinliklerini koordine etmiş ve bir yıl içinde 78 uluslararası etkinliğin gerçekleşmesini sağlamıştır.

Urcu’nun liderliğinde birçok önemli proje hayata geçirilmiştir:

1. 2023 yılında Şanlıurfa’nın İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Dünyası Turizm Başkenti seçilmesini sağlamıştır.
2. **Turizm Master Planı, Turizm İlçe Stratejileri ve Göbeklitepe Ziyaretçi Yönetim Planı’nın** hazırlanmasında görev almıştır.
3. Mardin ile ilgili olarak, **TRC3 Bölgesi Genç İstihdamının Desteklenmesi Projesi, Tarihi Çarşıların Canlandırılması Projesi, Dara Restorasyon ve Çevre Düzenlemesi Projesi, Kasımiye Medresesi Bilim Müzesi Projesi, Mardin 1. Caddenin Yayalaştırılması, Mardin Gastronomi Merkezi ve Müzesi projesi.**
4. **Mardin Tasarım ve İnovasyon Merkezi Projesi, Savur Dereçi Köyünün Turizme Kazandırılması Projeleri, Ilısu Barajı HES Üstü GES Projesi ve Mardin Lojistik Merkezi Projeleri** gibi önemli çalışmalara imza atmıştır. Bu projelerin Mardin’e toplam katkısı 100 milyon

Euro olarak hesaplanmaktadır. Türkiye’nin ilk **Tasarım Köyü**’nün kurulmasını gerçekleştirmiş, TOBB tarafından en iyi stratejik plan, Ticaret Bakanlığı tarafından en iyi çıkış yapan URGE ve British Council Kültür ve Yaratıcılık ödüllerini almıştır.

Aile Bağları ve Siyasi Geçmiş

Mehmet Uncu’nun ailesi, uzun yıllardır Mardin siyasetinde aktif rol oynamaktadır. Üniversite yıllarında AK Parti’nin ilk Gençlik Kolları Başkan Yardımcılarından Adem Ali Yılmaz’ın yakın arkadaşıdır. Babası Abdulkadir Uncu, Mardin’in en eski tornacılarından biri olarak şehirde geniş bir tanınırlığa sahiptir. Amcasının oğlu Bahattin Uncu da daha önce İl Başkanlığı görevini yürütmüştür. Mehmet Uncu, son yerel seçimde AK Parti Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı Adayı Abdullah Erin’in danışmanlığını yaparak Mardin’in her ilçesine yönelik 47 proje hazırlamıştır.

29. Mardin’in Kadim Kanaat Önderleri: Aşiretler ve Büyük Aileler

Mardin’in kadim tarihinde derin izler bırakmış ve günümüzde de etkisini sürdüren önemli aşiret ve büyük aileler, şehrin kendine özgü sosyal yapısını ve yerel güç unsurlarını şekillendiren başlıca kanaat önderi gruplarıdır.

Mardin’in Toplumsal Dokusunda Aşiretlerin Yeri

Mardin, zengin kültürel ve tarihi mirasının yanı sıra, köklü **aşiret yapılarıyla** da dikkat çekmektedir. Bu aşiretler, tarih boyunca Mardin’in sosyal, ekonomik ve siyasi yaşamında önemli rol oynamış, çoğu zaman bölgesel güç dengelerini etkilemişlerdir. Ortak bir ataya dayanan ve akrabalık temelinde örgütlenmiş bu sosyo-politik birimler, Mardin’in “Bereketli Hilal”deki parlayan yıldız kimliğini şekillendiren başlıca unsurlardan olmuştur. Aşiretlerin başında bulunan beyler, ağalar veya şeyhler, kendi toplulukları üzerinde büyük etkiye sahip **kanaat önderleri** olarak kabul edilmişlerdir.

Mardin’de Etkin Rol Oynayan Yerleşik ve Göçer Aşiretler

Mardin ve çevresinde yüzyıllardır varlığını sürdüren bazı önemli aşiretler şunlardır:

Milli Aşireti (Sürücüyan): Rakka'dan Erzurum'a, hatta Urumiye'ye kadar uzanan geniş bir coğrafyada etkin olan Milli aşireti, aslında birçok aşiretin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir federasyondur. Hacıgan, Sinikan, Köran Goran, Cınikan, Hıdırenkan, Cebikan, Kumbinaşkan gibi birçok kolu barındıran Milli aşireti, bünyesinde Türk, Kürt, Arap, Zaza ve Yezidi unsurları barındırmasıyla Mardin'in çok kültürlü yapısının bir aynası olmuştur. **Türk Tarih Kurumu Eski Başkanı Yusuf Halaçoğlu gibi bazı tarihçiler, Milli Aşireti'ni Türk kökenli aşiretler arasında değerlendirmektedir.** II. Abdülhamid döneminde **Milli İbrahim Bey'in Hamidiye Alayları'nın kuruluşunda görevlendirilmesi,** aşiretin bölgesel gücünün ve Osmanlı yönetimi nezdindeki öneminin bir göstergesidir. Milli aşiretinin kent içindeki uzantıları olan **Millizadeler,** Mardin eşrafi arasında yer alarak şehrin yönetiminde söz sahibi olmuşlardır.

Sürgücü Aşireti: Osmanlı tahrir defterlerinde Mardin'de yerleşik aşiretlerden biri olarak geçen Sürgücüler, bölgedeki iktidar mücadelelerinde Daşı ve Ömeryan aşiretlerine karşı ittifaklar kurmuş, Mişkin, Behramki, Danbeli ve Afes aşiretleriyle iş birliği yapmışlardır. Aşiretin eski ve yeni ağaları arasındaki iltizam davaları, Osmanlı yönetiminin aşiret reisliğine müdahalesinin örneklerini sunar.

Mişkin Aşireti (Meşki): 19. yüzyılda kentteki yönetim mücadelesinde oldukça etkin olan Mişkin aşireti, 16. yüzyıl kaynaklarında yerleşik düzene geçmiş aşiretler arasında sayılmaktadır. Kent merkezi ve çevresindeki rekabetlerde önemli rol oynayan Mişkinler, Sürgücülerle ittifak kurarak Daşilerle mücadele etmişlerdir. **“Mişkin Pazarı”** adıyla kendi pazarlarının olması, aşiretin ekonomik gücünü ve şehir hayatındaki yerini göstermektedir.

Kiki Aşireti: Milli aşireti gibi zamanla bir konfederasyon haline gelen Kiki aşireti, Helecan, Ömeran, Temirkan, Hesenkan gibi birçok kabileden oluşmaktadır. Kent merkezinde ve güney kırsalında (ova-çöl) etkili olan Kiki aşireti reisleri Ahmet Ağa ve Osman Ağa, 17. yüzyılın sonlarında Mardin'de yöneticilik yapmışlardır. Kiki aşiretinin kent içindeki uzantıları olan **Kikizadeler,** Mardin eşrafi içinde yer almıştır.

Ömeryan Aşireti: Aslen Mardinli olduğu belirtilen Ömeryan aşireti, bazen sürgünler sonucu Mardin dışındaki yerlere yerleşmiş olsa da, kent hâkimiyeti mücadelelerinde Daşı aşiretini destekleyerek rol oynamışlardır.

Daşı Aşireti: Hem göçer hem de yerleşik kolları bulunan Daşı aşireti, Mardin ve çevresinde özellikle Rişmil, Mansuriye ve Kabala köylerinde etkinken, kent merkezinde rakipleri Mişkinler, kırsalda ise Sürgücüler olmuştur.

Şammar Aşireti: Bölgeye yakın dönemlerde yerleşen göçebe bir Arap aşireti olan Şammar, hayvan yetiştiriciliğiyle geçimini sağlamış ve geniş bir coğrafyada etkinlik göstermiştir. Osmanlı yönetimine karşı uzlaşmacı bir tavır sergilemiş olsalar da, 19. yüzyılın ikinci yarısında asayiş bozucu faaliyetlerde bulunarak diğer aşiretleri haraca bağlamışlardır. Bölgedeki aşiretlerin İstanbul hükümeti yerine Şammarlara sığınacak kadar güçlenmeleri, bu aşiretin bölgesel etkisinin bir göstergesidir.

Aneze Aşireti: İslamiyet'in kabulünden sonra Yemen'den gelerek Fırat kıyılarına yerleşen Aneze aşireti, Şammar aşiretiyle sürekli mücadele halinde olmuştur. Suriye çöllerinde hâkimiyet kuran bu aşiret, Mardin-Bağdat arasındaki yerleşik aşiretleri yerlerinden ederek kargaşaya sebep olmuş ve bölgedeki Kürt aşiretlerinin Şammar ile ittifak kurmasına neden olmuştur.

Tayy Aşireti: Yemen kökenli olan Tayy aşireti, 19. yüzyılın ikinci yarısında Mardin'deki Milli, Dekori ve Mirsinan kabilelerini taciz ederek ve "hüve" adı altında vergi talep ederek kargaşaya yol açmıştır. Şammar ve Kiki aşiretleri ile ittifak kurarak bölgede asayiş bozucu faaliyetlere girişmişlerdir.

30. Mardin Eşrafı ve Hanedan Mensupları: Kentin Kanaat Sahipleri

Mardin'in sosyal yapısında aşiretlerin yanı sıra, "**vücut-ı memleket**", "**ayan-ı memleket**" ve "**eşraf-ı hanedan**" olarak nitelendirilen bir sınıf da mevcuttu. Bu sınıf, hem ekonomik hem de idari anlamda yerel güç unsurları arasında sayılmaktaydı. Kentli nüfusun yanı sıra, kırsaldaki aşiretlerden kentleşen ve şehrin yönetiminde kendini şehrin sahibi kabul eden bu aileler, Mardin'in en önemli kanaat önderleri arasında yer almıştır.

Mardin'de Etkin Rol Oynayan Büyük Aileler ve Eşraf

Mardin'in tarihsel ve toplumsal dokusunda önemli izler bırakan büyük aileler ve eşraf şunlardır:

Müftü Hacı Kemal Efendi: Dönemin önemli dinî ve idari figürlerinden biri olarak Mardin’deki etkinliği yadsınamaz. Sonraki müftüler Yusuf Sıdkı Efendi, Mesud Efendi ve Said Efendi de Mardin’in dinî ve toplumsal yaşamında önemli roller üstlenmişlerdir.

Şemdinizade Mehmet Efendi (Yazarın Dr.Mehmet Talat Şimdi dedesinin dedesi), Kermozadelerden Abdülgani Çelebi, Hacı İbrahim Ağa, Şehdetzade Hacı Hıdır Ağa: Mardin’in eşrafı ve hanedan mensupları arasında yer alan önemli şahsiyetlerdir.

Ağazadeler: Müftü Kemal Efendi’den sonra Cami-i Kebir Mahallesi’nde ikamet eden ve müftülük görevine getirilen Yusuf Sıdkı Efendi b. Seyyid Ömer Efendi’nin mensup olduğu Ağazadeler, Mardin eşrafının önemli temsilcilerindendir.

Ticarette Önemli Rol Oynayan Aileler (Tüccar-ı Mutebaran): Mardin’in ekonomik yapısına yön veren, ticaretin ve paranın merkezi konumundaki aileler arasında **Gözüzadeler, Necmizadeler ve Kermozadeler** öne çıkmaktadır. Bu aileler, şehrin ekonomik dinamiklerinde kilit rol oynamışlardır.

Kentli Nüfus Dışında Köken Olarak Kırsaldaki Aşiretlerden Kentleşen Eşraf:

- **Millizadeler** (Milli Aşiretinin kent içindeki uzantıları)
- **Kikizadeler** (Kiki Aşiretinin kent içindeki uzantıları)

Kentin Maziden Günümüze Gelen ve Şer’iye Sicillerinde Yer Alan Aileler:

- Ağazadeler
- Arapzadeler
- Azizzadeler
- Çınarzadeler

- Çuhadarzadeler
- Ensarizadeler
- Faşuhzadeler
- Gömlizadeler
- Gözüzadeler
- Hacı Abdülkemizadeler
- Hafızadeler
- Haki Efendizadeler
- Kanburzadeler
- Kermozadeler
- Külahlızadeler
- Mataracılar
- Mehmed Efendizadeler
- Milluzadeler
- Nikabazadeler
- Rıhyezadeler
- Necizadeler
- Sıb'azadeler
- Şehdetzadeler
- Şahindanzadeler
- Şemdinizadeler (Yazarın ailesi Mehmet Talat Şimdi)
- Şerifzadeler
- Şeyhzadeler
- Şiarzadeler

- Terakizadeler (Yazarın babaannesinin ailesi: Mehmet Talat Şimdi)
- Tiryakizadeler
- Zenizadeler
- Zirkatlizadeler
- Şatanalar
- Şahkulu
- Hamidiler

Bu aşiret ve büyük aileler, Mardin'in tarihsel gelişiminde, kültürel dokusunun oluşumunda ve toplumsal yapısının şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamış, şehrin adeta can damarları olmuşlardır. Onların hikâyeleri, Mardin'in zengin geçmişinin ve bugünkü kimliğinin anlaşılması için büyük önem taşımaktadır.

31-Mardin SİNCARLAR AİLESİ:

Mardin'in en kalabalık ve köklü aşiretlerinden biri olan Sincarlar, bölgenin sosyal, kültürel ve siyasi yaşamında önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle Savur, Midyat ve Mardin merkezde, ayrıca Mersin, Adana, İzmir ve İstanbul gibi büyükşehirlerde de geniş bir nüfusa sahip olmaları, aşiretin Türkiye genelindeki yayılımını göstermektedir. Sincar aşireti, tarih boyunca bölgede bir denge unsuru olarak rol oynamış, barışın ve huzurun tesisi için çaba göstermiştir.

Sincarların Toplumsal Rolü ve Kanaat Önderliği:

Sincar aşireti, kan davalarının barışla sonuçlanması, kūs ailelerin barıştırılması gibi toplumsal meselelerde aktif görevler üstlenerek kanaat önderliği yapmışlardır. Bu durum, onların sadece kendi aşiretleri içinde değil, daha geniş bir coğrafyada da sözü dinlenen, arabulucu ve rehber figürler olduklarını göstermektedir.

Önemli Kanaat Önderleri:

Sincar aşiretinin birçok önemli kanaat önderi bulunmaktadır. Metinlerde özellikle adı geçen ve aşiretin liderlik vasfını taşıyan bazı isimler şunlardır:

H. Şeyhmus SİNCAR (Şeho Mahalmi): Mardin ve çevresi, özellikle de Tur Abdin bölgesi kökenli, kendine özgü bir kimliğe sahip olan **Mhallami (Mahalmi) topluluğunu** işaret eder. H. Şeyhmus Sincar, “Şeho il imhellemi” lakabıyla anılan, etkin bir figür olarak tanınmıştır. Bu lakap, onun yerel düzeydeki saygınlığını ve sözünün geçtiğini ifade etmektedir.

Abdulkadir SİNCAR (Aşiret Lideri): Sincar aşiretinin mevcut ya da yakın dönem liderlerinden biri olan Abdulkadir Sincar, özellikle kan davalarının barışla sonuçlandırılmasında ve toplumsal uzlaşının sağlanmasında etkin rol oynamıştır. 2024 yılında Savur’un Üçkavak Mahallesi’nde Omeirat ve Fakhro aileleri arasındaki dört yıl süren kan davasının barışla sonuçlanmasına öncülük etmesi, onun kanaat önderliği vasfını açıkça ortaya koymaktadır. Bu barış törenine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan gibi önemli devlet yetkilileri ve çok sayıda kanaat önderinin katılımı, Abdulkadir Sincar’ın bölgedeki nüfuzunu ve saygınlığını teyit etmektedir.

Cemal SİNCAR (Aşiret Lideri): Mardin’in önde gelen önemli kanaat önderlerinden biri olarak anılmaktadır. Toplumsal olaylarda ve aşiretin temsilinde önemli bir figür olduğu belirtilmiştir.

Murat SİNCAR: Cemal Sincar’ın kardeşi ve İbrahim Sincar’ın abisi olarak adı geçmektedir. Mardin Haber Gazetesi’nde yer alan bir bilgiye göre, cezaevinde rahatsızlanarak hayatını kaybetmiştir.

Ali SİNCAR: Aşiret lideri Abdulkadir Sincar’ın oğlu olan Ali Sincar, siyasi alanda da aktif rol almıştır. AK Parti’den Mardin milletvekili aday adayı olması, aşiretin siyaset arenasındaki etkinliğini göstermektedir. Ali Sincar, babasının ve aşiretinin bölgede her zaman denge unsuru olduğunu ve barış ile huzurlu bir yaşamın sağlanması yönünde kanaat önderliği yaptığını belirtmiştir. Kan davalarının barışa dönüşmesi ve kūs ailelerin barıştırılmasında etkin görevler üstlenmeleri, ailelerinin hizmet anlayışının bir parçası olarak ifade edilmiştir.

32-Mardin de önemli yeri olan. Olğaç ailesi

1. Köken ve Aşiret Bağlantısı: Olğaç ailesi, **Mendiki/Mendilkani aşiretinin** önde gelen ailelerinden biridir. Aşiret, Mardin ve çevresinde oldukça geniş bir nüfusa ve etkiye sahiptir. Mendiki aşiretine bağlı aileler arasında Olğaç, Akbacı, Gazan, Tör, Gökoğlu, Hansu, Yücedağ, Yaşar ve Elalmış aileleri de yer almaktadır. Bu bağlantı, ailenin bölgedeki sosyal ve siyasi yaşamda önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Bazı kaynaklarda, Olğaç ailesinin kökenlerinin Irak'tan gelme bir Türkmen aşireti olduğu ve İsmail Beg ailesinden Hacı İdris (Olğaç)'a dayandığı belirtilmektedir. Irak'tan geldikten sonra Mardin'in Deyrik kazası Mendala köyüne yerleştikleri bilgisi de bulunmaktadır.

2. Önemli Kanaat Önderleri:

Şeyhmus Ferec Beg (Mendiki/Mendilkani Aşireti Lideri, 1900-1950'li yıllar): Şeyhmus Ferec Beg, 20. yüzyılın ilk yarısında Mendiki/Mendilkani aşiretinin lideri olarak büyük bir etkiye sahip olmuştur. Dönemin sosyal ve siyasi koşullarında aşiretinin ve bölgesinin çıkarlarını temsil etmiş, önemli kararların alınmasında etkili bir figür olmuştur.

Hacı Nuri OLGAC (Lakabı: Barış Güvercini, H. Mehmet Emin Abo'nun Oğlu, Şeyhmus Ferec Beg'in Torunu, 1990-2010): Hacı Nuri Olğaç, Şeyhmus Ferec Beg'in torunu olarak dedesinden gelen liderlik vasfını sürdürmüştür. "Barış Güvercini" lakabıyla tanınması, onun barışçıl ve uzlaştırıcı kimliğini yansıtmaktadır. Özellikle 1990'lı ve 2000'li yıllarda Mardin'in toplumsal yaşamında aktif rol oynamış, farklı kesimler arasında diyalog ve huzurun sağlanması için çaba göstermiştir. Toplumsal uyuma yaptığı katkılarla hatırlanan önemli bir kanaat önderidir.

3. Günümüzdeki Durum: Olğaç ailesi, günümüzde de Mardin'in ve bölgenin önemli ailelerinden biri olmaya devam etmektedir. Çeşitli kamu kurumlarında ve toplumsal hayatta etkili pozisyonlarda yer alan aile fertleri bulunmaktadır. Örneğin, Siirt'te Olğaç soyadını taşıyan kişilerin kamu kurumlarında görev aldığı bilgisi de mevcuttur, bu da ailenin geniş bir coğrafyada etki alanına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, aile bireylerinin sosyal medya ve yerel haberlerde de yer bulduğu görülmektedir, bu da onların toplumsal görünürlüklerini koruduklarını düşündürmektedir.

4. Dini ve Kültürel Bağlantılar: Olğaç ailesi içinde dini figürler de bulunmaktadır. Örneğin, Hacı İdris (Olğaç)’ın Burdur’a sürgün edildikten sonra Bediüzzaman Said Nursi ile tanıştığı ve ondan “Cevşenül-Kebir” dua kitabını hediye olarak aldığı bilgisi, ailenin dini ve kültürel bağlamdaki önemini de vurgulamaktadır.

Olğaç ailesi, Mardin’in zengin kültürel ve toplumsal dokusunun önemli bir parçasıdır. Aşiret liderlikleri, toplumsal barışa katkıları ve aile bağları ile bölgede kalıcı bir iz bırakmışlardır.

33-Mazıdağı Kanaat Önderi Mehmet Aydın.

Mehmet AYDIN (Namı Diğer Hamoke, Mazıdağı Eski Belediye Başkanı): “Hamoke” lakabıyla bilinen Mehmet Aydın, Mazıdağı’nın eski Belediye Başkanıdır. Sabri ve İsmail Aydın’ın babasıdır. Belediye Başkanlığı görevi, onun sadece bir aile lideri değil, aynı zamanda bölgesel bir siyasi aktör olduğunu da göstermektedir. Mehmet Aydın, Mazıdağı’nın gelişiminde ve toplumsal yaşamında önemli izler bırakmıştır.

34-Kızıltepe Kanaat Önderleri

Kızıltepe, geniş toprakları ve kalabalık nüfusuyla Mardin’in en büyük ilçelerinden biridir ve bünyesinde güçlü aşiret ve aile yapılarını barındırır.

ÖMERYAN AĞALARI: Ömeryan bölgesi, güçlü aşiret yapısıyla bilinir. Bu bölgenin ağaları, Kızıltepe’nin sosyo-ekonomik ve politik hayatında önemli bir yer tutar. **Selanik Ağa (Elik)** ve **Ferhan Ağa** gibi isimler, Ömeryan ağalarının önde gelen temsilcilerindendir. Onlar, geniş aile bağları ve sahip oldukları topraklarla bölgenin kaderini etkilemişlerdir.

ÖZMENLER: Kızıltepe’nin önemli ailelerinden biridir. Toplumsal yaşamda etkili olmuşlardır.

TİMURAĞAOĞULLARI: Bölgenin köklü aşiretlerinden Timurağaoğulları, Kızıltepe’de tarih boyunca güçlü bir etkiye sahip olmuştur.

ERTAŞLAR (Hasenekiler): Ertaşlar, özellikle “Hasenekiler” koluyla Kızıltepe’de tanınan ailelerdendir. Aşiret yapıları, sosyal ilişkilerde önemli bir rol oynamıştır.

AYDINLAR (Şeyhler): Aydınlar ailesi, “Şeyhler” koluyla dini ve toplumsal liderlik vasfını birleştirmişlerdir. Bölgede hem dini rehberlikleri hem de toplumsal meselelerdeki arabuluculuklarıyla saygı görmüşlerdir.

DÜNDARLAR/KADOLAR: DüNDARlar, “Kadolar” lakabıyla da bilinen, Kızıltepe’nin önemli ailelerinden biridir. **Şemseddin DÜNDAR, Tahir DÜNDAR** ve **Mahmut DÜNDAR** gibi isimler, ailelerinin toplumsal etkinliğini sürdürmüşlerdir.

35-Mardin’in Diğer Önemli Kanaat Önderleri

Mardin’in farklı bölgelerinden ve aşiretlerinden gelen pek çok önemli kanaat önderi, şehrin sosyal ve kültürel mozağini oluşturmuştur.

Hasan ADEMİHAN (Namı Diğer Hasso Ferhan Meşkini, ADEMİHANLAR): Ademhanlar ailesinden Hasan Ademhan, “Hasso Ferhan Meskini” lakabıyla tanınmıştır. Mardin’in toplumsal yapısında etkili olmuş, ailesinin ve aşiretinin çıkarlarını temsil etmiştir.

Süleyman AMAK (Silo ŞİDO, Méşkini): Süleyman Amak, “Silo ŞİDO” lakabıyla bilinir. Méşkini aşiretine mensup olması, onun bölgesel etkisini ve toplumsal ilişkilerdeki yerini göstermektedir.

Hacı Cemil ÇELİK (Cemil Gezzo) ve Süleyman ÇELİK (Daysi Aşireti İleri Gelenleri): Hacı Cemil Çelik (“Cemil Gezzo”), Süleyman Çelik ve Mehmet Nur Çelik’in babasıdır. Daysi Aşireti’nin ileri gelenlerinden olan bu aile, aşiret içi ve aşiretler arası ilişkilerde önemli bir role sahiptir. Özellikle Hacı Cemil Çelik’in liderliği, aşiretin toplumsal konumunu pekiştirmiştir. Süleyman Çelik de Daysi Aşireti’nin önemli kanaat önderlerindendir.

Şeyh Ömer KAHRAMAN (K.Tepe/Akziyaret Köyü Sahibi): K.Tepe/Akziyaret köyünün sahibi olan Şeyh Ömer Kahraman, eski Belediye Reisi Abdurrahman Kahraman ve Hadi Kahraman’ın babasıdır. Bölgesel anlamda büyük bir araziye sahip olması ve ailesinin siyasi temsilcileriyle, Şeyh Ömer Kahraman’ın toplumsal etkisi oldukça yüksek olmuştur.

Şeyh Şerif KAHRAMAN (K.Tepe Tilkare Köyü Sahibi): K.Tepe Tilkare köyünün sahibi olan Şeyh Şerif Kahraman, İbrahim Kahraman'ın babasıdır. Kahraman ailesinin farklı kolları, Mardin'in çeşitli bölgelerinde etkin bir liderlik sergilemişlerdir.

Abdurrahim TÜRK (Hüseyne KANCO'nun torunu, Ahmet TÜRK'ün Ağabeyi) ve Ahmet TÜRK (Hüseyne Kanco'nun torunu): Hüseyne Kanco'nun torunları olan Abdurrahim Türk ve Ahmet Türk, bölgede tanınmış isimlerdir. Ahmet Türk'ün sonraki dönemlerde Türkiye siyasetinde üstlendiği önemli roller göz önüne alındığında, ailenin geçmişteki kanaat önderliği konumunun ne denli güçlü olduğu anlaşılmaktadır.

Nuri MİDYAT (Nası Diğer Nurıke Aziz, Midyat Eski Belediye Başkanı, 1950'ler): “Nurıke Aziz” lakabıyla bilinen Nuri Midyat, 1950'li yıllarda Midyat Belediye Başkanlığı yapmıştır. Midyat'ın eski Belediye Başkanı Ziver Midyat'ın babası ve “Hükümet Kadın” filmindeki Hate Hanım'ın eşidir. Bu detaylar, Nuri Midyat'ın sadece siyasi değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal anlamda da Midyat için önemli bir figür olduğunu göstermektedir.

Şeyhmus CELEBİ (Midyat Eski Milletvekili Süleyman CELEBİ'nin Babası): Midyat'ın önde gelen isimlerinden Şeyhmus Çelebi, eski Milletvekili Süleyman Çelebi'nin babasıdır. Çelebi ailesi, Midyat'ta hem siyasi hem de toplumsal alanda uzun yıllar etkili olmuştur.

Selahattin ASLAN (Nası Diğer Hacı Sılaho, Nusaybin): Nusaybin'in önemli kanaat önderlerinden biri olan Selahattin Aslan, “Hacı Sılaho” lakabıyla tanınır. Nusaybin'in sosyal ve kültürel yaşamında etkili olmuş, halkın saygısını kazanmış bir liderdir.

36- Mardin'de Hoş Bir Seda Bırakan Önemli Derğerler

1. Kudo il Şarabi / Kadir FALAY,
2. Süphi ŞABO (ÇİM) Şöförler Derneği Eski Başkanı,
3. H.Şakir HATE (DUYAN)
4. M. Ali YİĞİT (YİĞİTLER)
5. Hüseyine HİTTE

6. H.Ekrem YÜCEDAĞ

7. Seydaye Melle A.Rezzak,

8. Ahmed'e Hacı Necime Eyyo (Ahmet NECİMOĞLU)

9. Mahmud'e ZİYA (ÖNEN) Önenler, Necimoglu ailesinin rakibiydi.
Mahmut ÖNEN 1970'li yıllardan Derik Belediye Başkanıydı.

10. Derik-Meşkina/Bozok'tan; Şehe (Şeyhmus) SADO

37.Gayrimüslim Kanaat Önderleri ve Cemaatleri

İdare Meclisleri:

Mardin'de mutasarrıf başkanlığında oluşturulan “Liva/Sancak İdare Meclisleri”nde, gayrimüslimlerin dini önderleri meclisin **doğal üyeleri** arasındaydı. Ayrıca, halk tarafından seçilen dört azadan ikisi gayrimüslimlerden oluşmaktaydı.

1876 yılında Mardin İdare Meclisi'nde ruhani temsilci bulunduran cemaatler şunlardır:

- **Katolikler (Ermeni)**
- **Keldaniler**
- **Süryani Katolikler**
- **Süryani Kadimler**
- **Protestanlar**

Adli Meclisler (Ticaret Mahkemesi):

Tanzimat döneminde oluşturulan Adli Meclisler ve özellikle “Mahkeme-i Ticaret-i Liva” adlı ticaret mahkemesinde gayrimüslimler etkin rol oynamıştır. Bu mahkemede daimi üyelerden biri **gayrimüslim** olabiliyordu. Geçici üyeler ise genellikle iki Müslüman ve **iki gayrimüslimden** oluşmaktaydı.

Belediye Meclisi:

Mardin’de kurulan “Daire-i Belediye”nin ilk yıllarındaki üyeleri arasında ikisi **gayrimüslim** olmak üzere beş seçilmiş üye bulunmaktaydı. Mardin’de görev alan ilk belediye meclis üyeleri arasında yer alan gayrimüslim kanaat önderleri şunlardır:

- **Cercis Kassar Efendi** (Ermeni Katolik Milletinden)
- **Tüccar Yosef Efendi** (Ermeni Katolik Milletinden)
- **Hanna Efendi** (Süryani Kadim Milletinden)
- **Şohazade Hanna Efendi** (Keldani Milletinden)
- **Mercan Efendi** (Mudde-i Umum Muavinliği vekâletinden)

